

УДК 377.3:37.041:004

DOI 10.31654/2663-4902-2019-PP-2-45-51

Співак Я. О.

кандидат педагогічних наук,

доцент ДВНЗ "Донбаський державний педагогічний університет"

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

У статті досліджено особливості розвитку системи професійної підготовки соціального працівника до практичної діяльності у соціальній сфері. Якщо у XIX ст. соціальна робота тісно перепліталася з полегшенням бідності, що часто виконувалися членами духовенства, то сучасна соціальна робота, починаючи з кінця XIX – початку XX ст., знаходить своє коріння в соціальних інтересах і науковій практиці. Сьогодні професія соціальної роботи продовжує розвиватися, підтримуючи тенденції, що відповідають суспільним потребам XXI ст. Проаналізовано концептуальні основи і своєрідність тенденцій розвитку сучасної освіти. Підкреслено значущість соціологічного аспекту у створенні фундаменту для розвитку професійного мислення сучасного спеціаліста, розуміння ним характеру сучасного суспільного розвитку, ролей у ньому різних соціальних груп, інститутів, особистості. Виявлено основні підходи, які сприяють підвищенню ефективної організації і забезпечення якісної соціальної освіти майбутніх спеціалістів. Зокрема, з позиції системного підходу встановлено, що система професійної підготовки соціального працівника до практичної діяльності у соціальній сфері, як система, що постійно розвивається, здатна функціонувати і в стабільному режимі, і в динамічному, далекому від рівноваги.

Особистісний підхід дозволяє сформувати в особистості якості суб'єкта у процесі життєдіяльності, особливо в період її професійного становлення. Діяльнісний підхід передбачає включення особистості в різноманітні, ієрархічно залежні види діяльності. Разом з тим доведено, що застосування саме комплексу підходів до професійної підготовки майбутніх соціальних працівників сприяє формуванню цілісної особистості майбутнього фахівця.

Ключові слова: соціальна освіта, професійна підготовка соціальних працівників, професійна діяльність, система професійної освіти, методологічні підходи.

Актуальність дослідження. Сучасні зміни соціальних норм і цінностей обумовили необхідність створення, перебудови й оновлення системи підготовки спеціалістів для соціальної і соціально-педагогічної роботи.

Варто взяти до уваги, що з середини 90-х років XX ст. головною, визначальною метою системи освіти стає розвиток майбутньої особистості фахівця нової України і, зокрема, соціального працівника, здатного організувати, сприяти створенню соціальних умов для реалізації цілей різних категорій клієнтів у самостійному житті.

Без сумніву, ефективність досягнення мети у професійній діяльності потребує в першу чергу від вищої школи розвитку особистості самого соціального працівника, адже у зв'язку із зростанням матеріальних і духовних потреб людини у процесі суспільного розподілу праці соціальна робота виокремилась у самостійну професійну діяльність. А відтак – становлення майбутнього фахівця наразі супроводжується формуванням професійно-особистісної структури спеціаліста соціальної роботи.

Соціальний працівник за характером своєї функціональної діяльності стикається і взаємодіє з різними людьми зайнятий вирішенням різних проблем окремих людей, об'єднань, громад, різновікових соціальних груп. Світогляд, рівень освіти, можливість освіти, досвід, переконання, духовні цінності й орієнтири, фізичне здоров'я, життєвий стиль та інші фактори є вирішальними під час формування ідентичності, унікальності й індивідуальності кожної особистості та організації соціальної

роботи з нею. Сьогодні фундаментальні цінності професії соціального працівника визнані у світовому співтоваристві, визначають самоцінність і унікальність усіх людей, їх прав і можливостей [2, с. 13; 8; 10].

Аналіз філософської, соціологічної, психологічної і педагогічної літератури дозволяє нам виявити деякі особливості розвитку як системи становлення професійної особистості соціального працівника, так і системи його професійної підготовки до практичної діяльності у соціальній сфері за окремими напрямками: виявлення історичних тенденцій розвитку професійної освіти соціальних працівників на межі ХІХ–ХХ ст.; виявлення теоретичних основ можливого цілеспрямованого процесу формування професійної діяльності соціального працівника; виявлення основного джерела успішного формування готовності спеціалістів до діяльності у соціальній сфері у зарубіжних країнах.

Означені різними вченими напрямки певною мірою допомогли систематизувати історико-теоретичні матеріали і зробити певні узагальнення, які стали відправною точкою для визначення концептуальних позицій професійної підготовки соціальних працівників.

Поділяємо той факт, що проблема соціальної роботи як феномена цивілізованої освіти є досить гострою. Практика засвідчує, що досить тривалий час діяльність у соціальній сфері організовували люди різних професій, які водночас були представниками різних соціальних інститутів: медичних, освітніх, культурних, правоохоронних і, безперечно, органів соціального забезпечення. При цьому всі вони "дбали" про людину, але кожен проводив політику лише свого відомства, а не політику соціального захисту, соціальної підтримки людини в цілому на державному рівні.

Зазначимо, економічні і політичні реформи, що почалися у кінці ХХ ст. та на початку ХХІ ст., поглибили помітні кризові процеси. У таких умовах стало вкрай важливим, щоб система соціальної допомоги і підтримки населення працювала особливо ефективно. Закономірність інституціонування соціальної роботи в зазначений історичний період підтверджується світовим досвідом, який підтверджує думку про те, що два процеси – ринкові реформи, становлення соціальної роботи і підготовка професійних кадрів – ідуть паралельно.

Варто зазначити, що в сучасних умовах розширення соціально-професійних функцій діяльності соціального працівника є явищем логічним і закономірним. Актуальність цього явища обумовлена не лише необхідністю врахування в соціальній роботі багатогранності соціального середовища, потреб та інтересів особистості як представника будь-якої групи населення, що впливає на матеріальний стан людини, але й більш глибокими процесами: перебудовою всього суспільства, зміною соціально-професійного статусу самого спеціаліста, його позиції визнання, в суспільстві. Інноваційні процеси, які зачепили сьогодні усі сфери суспільного життя, дотичні також і до системи професійної підготовки соціального працівника в умовах університетської педагогічної освіти.

Сьогодні освіта набуває нової функції, а саме: із засобів просвітництва і поширення знань вона досить активно перетворюється у засіб доручення молоді до світової і національної культури, будучи одночасно засобом гуманізації людських відносин. Не можна не відзначити ще один аспект сучасної освіти: сьогодні вона, продовжуючи кращі "традиції", притаманні вітчизняній освіті, прагне їх відродити і водночас зорієнтувати суспільство на життя в цивілізованому світі.

Початок професійної підготовки кадрів для соціальної сфери співпав з періодом реформування системи професійної соціальної освіти, коли на зміну парадигми "соціальне замовлення – підготовка спеціаліста" прийшла нова – "соціальні потреби – соціально-освітні послуги", а замість однотипної вищої школи – альтернативні освітні установи та освітні програми.

За умови детального аналізу концептуальних основ і своєрідності тенденцій розвитку сучасної освіти ми вважаємо за доцільне звернути особливу увагу на один із найбільш важливих її напрямів – соціальну освіту. Соціальну освіту ми розуміємо як професійну підготовку спеціалістів до роботи у соціальній сфері, яка включає всі види професійної освіти: початкову, середню, вищу, післявузівську освіту, а також і курсову підготовку кадрів (Т. Грига, С. Григор'єв, Л. Гусякова, А. Капська, С. Толстоухова, Н. Чернуха). У такому варіанті зазначений термін є аналогічним до назв інших

різновидів професійної освіти (медичної, педагогічної, юридичної тощо). У нашому дослідженні йдеться про соціальну освіту в системі вищої освіти.

Розвиток соціальної освіти у різних її інтерпретаціях так чи інакше відображає істотний вплив соціології, яка є основою розвитку культури соціального мислення в ХХ–ХХІ ст. Підготовка спеціалістів для установ соціальної сфери й управління соціальними інститутами незалежно від специфіки освітніх галузевих стандартів, що діють як в Україні, так і в інших державах, досить помітно спирається на соціологічні дисципліни, які дають змогу розглядати систему професійної підготовки соціального працівника як певною мірою науково обґрунтовану і з міцним фундаментом для практичної діяльності. Водночас ми розглядаємо значущість соціологічного аспекту не лише в тому, що це визначає рівень засвоєння і вдосконалення соціальних технологій, але й "у створенні фундаменту для розвитку професійного мислення сучасного спеціаліста, розуміння ним характеру сучасного суспільного розвитку, ролей у ньому різних соціальних груп, інститутів, особистості" [6, с. 4].

Узагальнений розгляд професійної підготовки соціальних працівників у вищій школі не усуває необхідності пошуку більш ефективного підходу до методології теоретико-педагогічного дослідження обраної проблеми. Це спонукало нас до виявлення основних підходів, які сприяють підвищенню ефективної організації і забезпеченню якісної соціальної освіти майбутніх спеціалістів.

Відтак, спершу можна говорити про необхідність розгляду системного підходу, який, власне кажучи, враховує різноманітні аспекти інших підходів методологічного характеру. У його межах розкриваються системоутворювальні елементи, які вступають у специфічні навчально-професійні відносини згідно з цілями професійної освіти конкретного спеціаліста (В. Афанасьєв, І. Блауберг, В. Загвязинський, І. Зязюн, М. Каган, Н. Кривоконь, О. Пичкар та ін.). Завдяки цьому суб'єкт-суб'єктні зв'язки в системі професійної підготовки значною мірою детерміновані характером процесу навчання у ЗВО, особистісними характеристиками педагогів і студентів, їхніми цінностями, установками, інтересами, потребами і тими соціально-педагогічними умовами, які створюються для їх становлення і розвитку. Практика показує, що зміни системи професійно підготовки, її перебудова й адаптація відбуваються залежно від того, на які конкретні елементи системи здійснюється вплив зовнішніх і внутрішніх факторів.

Професійна підготовка соціального працівника, яка піддається впливам ззовні, безперечно, є певною функціональною структурою, здатною до розладу рівноваги між більш закритим середовищем ЗВО і більш відкритим соціальним середовищем. У цій ситуації відбувається як відповідь на різкі зміни зовнішніх умов, своєрідний стрибок системи. За таких умов кожного разу проявляється певна домінанта, що є найбільш чутливою, вона призводить до змін у структурах, підсистемах, і модифікаціях. Хоча через певний час процес стабілізується, а новоутворення стає постійним елементом системи професійної підготовки (мова йде про модель навчання, структуру спеціаліста і його діяльність, зміст навчання тощо).

Водночас можна говорити і про те, що збереження стабільності в системі освіти можна домогтися шляхом зведення до мінімуму впливу зовнішніх чинників, заторможення деякої підвищеної активності зсередини системи на зовнішній вплив. Певна стабілізація характерних елементів може обов'язково порушитись від внутрішньої єдності системи [5; 9; 14; 15; 16].

Виходячи із наведених тверджень, можна припустити, що система професійної підготовки соціального працівника до практичної діяльності у соціальній сфері, як система, що постійно розвивається, здатна функціонувати і в стабільному режимі, і в динамічному, далекому від рівноваги. Проте наше бачення системи професійної підготовки соціального працівника було б неповним, якби ми не зробили акцент ще на одному підході – особистісному, який тлумачиться у педагогіці як набуття особистістю якостей суб'єкта у процесі життєдіяльності особливо в період професійного становлення.

Відомо, що теорія діяльнісного підходу розроблялася вітчизняними і зарубіжними вченими (Г. Баллом, І. Бехом, Л. Виготським, І. Івановим, О. Леонтьєвим, С. Рубінштейном, В. Семиченко та ін.). Згідно з діяльнісним підходом процес розвитку особистості здійснюється у тісній залежності від її діяльності, в яку вона включена.

Наука і практика довели, що формування цілісної особистості неможливе без включення її в різноманітні, ієрархічно залежні види діяльності.

Проте наявності практичного компонента у професійній підготовці соціального працівника ще недостатньо, щоб він вільно і компетентно вирішував соціальні завдання у всій багатогранності їхнього прояву. Це особливо досить виразно простежується, коли форми організаційно-пізнавальної діяльності студентів не адекватні формам професійної діяльності. Тому, очевидно, доцільно вести мову про необхідність упровадження у педагогічну науку концепцій професійної підготовки соціального працівника, в якій буде наявна орієнтація на вироблення єдності рольового, особистісного і професійного компонентів особистості студентів. Діяльність може виступати засобом становлення, розвитку особистості, методом її дослідження, зв'язком з об'єктом певної системи, взаємозв'язком із особистістю. Це дозволило нам представити діяльність через її активність (рис. 1).

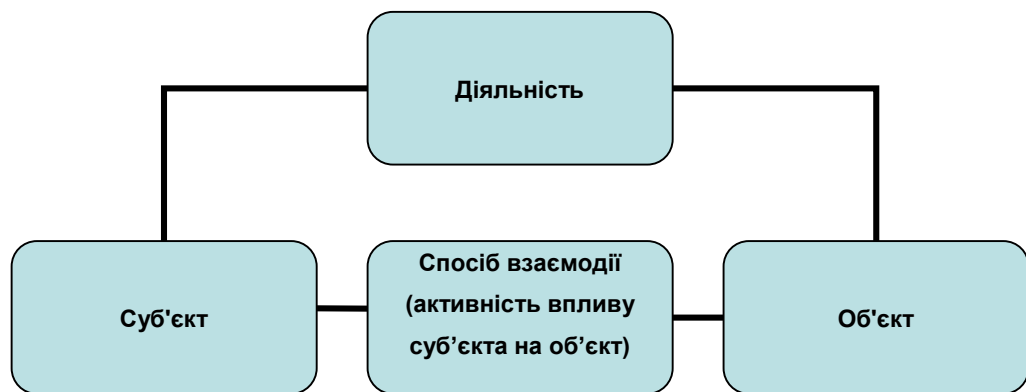

Рис. 1. Компоненти людської діяльності

Процес цілеспрямованого формування майбутнього соціального працівника ми розглядаємо як його становлення, а його професійну діяльність ми розглядаємо як цілісну, багатомірну і складну діяльність. Вона успішно розгортається у системі професійної підготовки соціального працівника за умови вмотивованого і науково окресленого професіограмного фактора. Професіограмний підхід передбачає охоплення, окрім рольових характеристик соціального працівника, і суб'єктні сторони його праці: професійні позиції, індивідуальні особливості діяльності й акмеологічні інваріанти. Певною особливістю даного підходу є його орієнтованість на виявлення і продуктивний розвиток теоретичного потенціалу людини. Проте професіограма сучасного соціального працівника не може бути повноцінною, якщо в її основу не буде закладено: опис психологічних особливостей конкретної професійної діяльності, психофізіологічних і особистісних якостей, які є для даної діяльності професійно важливими і які є досить стійкими протягом всієї діяльності [12; 17].

Слід зауважити, що професійного підходу до дослідження моделі соціального працівника сьогодні вже недостатньо. Ця недосконалість певною мірою долається за рахунок культурологічного підходу до професійної підготовки соціального працівника. Даній проблемі присвячені дослідження спеціалістів різних галузей наук.

Із ідеями багатомірної професійної концепції освіти соціального працівника тісно пов'язана ідея соціально-педагогічного підходу (В. Бочарова, М. Галагузова, Ю. Гапон, М. Євтух, І. Зверєва, О. Кузьменко, І. Мигович, Л. Мицик, В. Поліщук та ін.). Розглядаючи професійну підготовку соціального працівника через соціально-педагогічний підхід, можна говорити про міру і спосіб творчої самореалізації особистості, спрямованої на засвоєння соціокультурної реальності і створення цінностей у соціумі з метою підвищення його потенціалу на благо інших людей.

Також незмінним і незаперечним у системі професійної освіти є методологічний підхід (Г. Андрєєва, Р. Вайнола, І. Зверєва, І. Зимня, В. Іванов, А. Капська, О. Карпенко, Т. Лаврикова, Є. Нор, В. Петрович, С. Сисоєва та ін.), який вимагає деяких змін стосовно соціальної освіти. Так, зокрема вивчення психологічного

комплексу людини, врахування цілісної ситуації розвитку, ціннісна переорієнтація, поява і утвердження нових соціогенних потреб структур особистості, вплив соціальних катастроф [17] та інших екстремальних ситуацій.

Висновок. Таким чином, окреслення багатогранних підходів до професійної підготовки майбутніх соціальних працівників дозволяє нам не лише спрогнозувати результати професіоналізації освітнього процесу, але й здійснити пошуки оптимальних шляхів забезпечення високого рівня професійної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності у соціальній сфері.

Література

1. Введення у соціальну роботу: навч. пос. / Т. В. Семігіна та ін. Київ: Фенікс, 2001. 288 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. проф. І. Д. Зверєвої. Київ-Сімферополь: Універсум, 2012. 536 с.
3. Капська А. Й. Деякі аспекти професійної підготовки соціальних працівників. *Вісник Глухівського нац. пед. ун-ту ім. О. Довженка. Серія "Педагогічні науки"*. 2010. № 15. С. 12–16.
4. Карпенко О. Г. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: науково-методичний та організаційно-технологічний аспекти: монографія / за ред. С. Я. Харченко. Дрогобич: Коло, 2007. 374 с.
5. Карпенко О. Г. Теорія і практика професійного становлення соціального працівника: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т соц. роботи та упр. Київ: Слово, 2014. 420 с.
6. Основні засади розвитку вищої освіти України / за ред. С. М. Ніколаєнка; упоряд.: М. Ф. Степко та ін. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. Ч. 3. 181 с.
7. Педагогіка професійного формування / под ред. В. А. Сластенина. Москва: Изд. центр "Академия", 2004. 368 с.
8. Петько Л. В. Вивчення гендерних ролей та взаємовідносин у сім'ї зі студентами ВНЗ на практичних заняттях з іноземної мови. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка: зб. наук. праць / за ред. А. Й. Капської*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. 2012. Вип. 14 (частина II). С. 112–123.
9. Петько Л. В. Виклики ХХІ століття для освітнього простору України. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]*. Серія "Педагогіка": наук. журн. / Чорном. держ. ун-т імені Петра Могили; редкол.: О. П. Мещанінов (голова) та ін. Миколаїв: Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2017. Т. 303. Вип. 291. С. 10–14.
10. Петько Л. В. Стимулювання готовності майбутніх соціальних педагогів до виховної роботи у процесі вивчення іноземної мови у ВНЗ (на прикладі кінофільму "Звуки музики" ("The Sound of Music"), США, реж. Уайз, 1965 р.). *Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому середовищі: зб. наук. праць № 9 (11)*. Київ: Університет "Україна". 2012. С. 84–95.
11. Рудь М. В. Формування професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів у системі професійної підготовки у ВНЗ. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2010. № 9 (196). С. 266–272.
12. Савченко О. П. Компетентісний підхід у сучасній вищій школі: *е-журнал "Педагогіка і наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку"*. 2010. С. 16–23.
13. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д. Зверєва та ін.; за заг. ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. Київ: Науковий світ, 2003. 233 с.
14. Соціальна робота: технологічний аспект: навч. посіб. / за ред. проф. А. Й. Капської. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
15. Чернуха Н. М. Інтеграційні процеси у вищій школі: навч. посіб. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. 92 с.
16. Чернуха Н. М. Напрями освітлогічної підготовки: соціологія освіти. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2013. № 1/2. С. 19–24.
17. Ryzhykov V. A Technology of Development of the Lawyer's Psychogram and its Meaningful and Practical Component. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2016. Vol. VII. Issue 1(15) Spring, P. 100–108.

DOI: <http://dx.doi.org/10.14505/jarLeSci Verse Scopus>

References

1. Semyhina, T. V. (2001). *Vvedennia u sotsialnu robotu* [Introduction to social work]. Kyiv: Feniks [in Ukrainian].
2. Zvierieva, I. D. (2012). *Entsyklopediia dlia fakhivtsiv sotsialnoi* [Encyclopedia for social professionals]. Kyiv; Simferopol: Universum [in Ukrainian].
3. Kapska, A. Y. (2010). Deiaki aspekty profesiinoi pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv [Some aspects of vocational training for social workers] *Visnyk Hlukhivskoho nats. ped. un-tu im. O. Dovzhenka. Serii "Pedagogichni nauky" – Bulletin of the Hlukhiv National University ped. to them. O. Dovzhenko. Series "Pedagogical Sciences"*. 15. 12–16 [in Ukrainian].
4. Karpenko, O. H. (2007). *Profesiina pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv v umovakh universytetskoï osvity: naukovo-metodychnyi ta orhanizatsiino-tekhnologichni aspekti* [Professional training of social workers in the context of university education: scientific, methodological and organizational-technological aspects]. S. Ya. Kharchenko (Ed.). Drohobych: Kolo [in Ukrainian].
5. Karpenko, O. H. (2014). *Teoriia i praktyka profesiinoho stanovlennia sotsialnogo pratsivnyka* [The theory and practice of becoming a social worker]. Kyiv: Slovo [in Ukrainian].
6. Nikolaienko S. M., & Stepko M. F. (Eds.). (2006). *Osnovni zasady rozvytku vyshchoi osvity* [Basic principles of development of higher education of Ukraine]. Ukrainy Ternopil: Vyd-vo TNPU im. V. Hnatiuka. (3) [in Ukrainian].
7. Slastenyn, V. A. (Ed.). *Pedahohyka professyonalnogo obrazovanyia* [Pedagogy of vocational education]. Moskva: Yzd. tsentr "Akademyia" [in Ukrainian].
8. Petko, L. V. (2012). Vychennia hendernykh roli ta vzaiemovidnosyn u sim'i zi studentamy VNZ na praktychnykh zaniattiakh z inozemnoi movy [Studying gender roles and relationships in families with students in foreign language workshops] *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 11. Sotsialna robota. Sotsialna pedahohika – Scientific journal of MP Dragomanov NPU. Series 11. Social work. Social pedagogy*. A. Y. Kapska (Ed.). Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. (14), II. 112–123 [in Ukrainian].
9. Petko, L. V. (2017). Vyklyky KhKhI stolittia dlia osvitnoho prostoru Ukrainy. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnogo universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu "Kyievo-Mohylianska akademiia". Serii "Pedahohika" – Scientific works of the Black Sea State University named after Peter Mohyla complex "Kyiv Mohyla Academy". Pedagogy Series*. O. P. Meshchaninov ta in. (Ed.). Mykolaiv: Vyd-vo ChNU imeni Petra Mohyly, Vol. 303, 291. 10–14 [in Ukrainian].
10. Petko, L. V. (2012). Stymuliuvannia hotovnosti maibutnykh sotsialnykh pedahohiv do vykhovnoi roboty u protsesi vychennia inozemnoi movy u VNZ (na prykladi kinofilmu "Zvuky muzyky" ("The Sound of Music"), SShA, rezh. Uaiz, 1965 r.) [Stimulating the readiness of future social educators for educational work in the process of learning a foreign language at a university (based on the movie "The Sound of Music", USA, directed by Wise, 1965)] *Aktualni problemy navchannia ta vykhovannia liudei v intehrovanomu seredovyshchi – Actual problems of education and education of people in an integrated environment*. 9 (11). Kyiv: Universytet "Ukraina". 84–95 [in Ukrainian].
11. Rud, M. V. (2010). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnykh sotsialnykh pedahohiv u systemi profesiinoi pidhotovky u VNZ [Formation of professional competence of future social educators in the system of vocational training in universities] *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Taras Shevchenko National University*. 9 (196). 266–272 [in Ukrainian].
12. Savchenko, O. P. (2010). Kompetentisnyi pidkhid u suchasni vyshchii shkoli [Competent approach in modern higher education] *e-zhurnal "Pedahohika i nauka: istoriia, teoriia, praktyka, tendentsii rozvytku" – e-journal "Pedagogy and Science: History, Theory, Practice, Development Trends"*. 16–23 [in Ukrainian].
13. Zvierieva, I. D. ta in. (2003). *Sotsialna robota v Ukraini* [Social work in Ukraine]. I. D. Zvierievoi, H. M. Laktionovoi [Ed.]. Kyiv: Naukovyi svit [in Ukrainian].
14. Kapska, A. Y. (2004). *Sotsialna robota: tekhnologichni aspekti* [Social work: technological aspect]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].
15. Chernukha, N. M. (2015). *Intehratsiini protsesy u vyshchii shkoli* [Integration processes in high school]. Kyiv: Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka [in Ukrainian].
16. Chernukha, N. M. (2013). Napriamy osvitolohichnoi pidhotovky: sotsiologiia osvity [Areas of educational preparation: sociology of education] *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka – Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 1/2. 19–24 [in English].

17. Ryzhykov, V. A. (2016). Technology of Development of the Lawyer's Psychogram and its Meaningful and Practical Component. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, Vol. VII, 1(15), Spring. 100–108.

DOI: <http://dx.doi.org/10.14505/jarleSci Verse Scopus> [in English].

Спивак Я. О.

кандидат педагогических наук, доцент ДВНЗ "Донбасский государственный педагогический университет"

Теоретические основы профессиональной подготовки социальных работников в современных условиях

В статье исследованы особенности развития системы профессиональной подготовки социального работника к практической деятельности в социальной сфере. Проанализированы концептуальные основы и своеобразие тенденций развития современного образования. Подчеркнута значимость социологического аспекта в создании фундамента для развития профессионального мышления современного специалиста, понимание им характера современного общественного развития, ролей в нем различных социальных групп, институтов, личности.

Ключевые слова: социальное образование, профессиональная подготовка социальных работников, профессиональная деятельность, система профессионального образования, методологические подходы.

Spivak Y. O.

Ph.D., Associate Professor
Donbass State Pedagogical University (Slavyansk, Ukraine)

Theoretical principles of professional training social workers in the nowadays conditions

In the article the features of development of professional training system for the social worker's practical activity in social sphere are explored. Prior to the nineteenth century, social work was closely intertwined with poverty relief, a duty that members of the clergy often performed. Modern social work, starting in the late 19th and early 20th centuries, finds its roots in social concerns and scientific practice. Today, the social work profession continues to evolve, espousing trends that respond to 21st century societal need. The conceptual foundations and peculiarities of trends in the development of modern education are analyzed. Highlighted an importance of the sociological aspect in creating a foundation for the development of professional thinking in modern specialist, understanding the nature of nowadays social development, the roles of various social groups, institutes and personalities in it. Defined the basic approaches which promote for improvement of effective organization and provision of high-quality social education for future specialists'. In particular, from the point of system approach view, it has been established that the system of the social worker's professional training for practical activities in the social sphere, as the developing system, may well work in stable and dynamic modes.

The personal approach allows to form some qualities in the personality in the process of his life style, and especially in the process his professional professional development. Activity approach involves the personality's inclusion into variety kinds of activities. At the same time, it has been proved that the application of the complex of approaches in the process of the training future social workers contributes to the forming a coherent personality of the future specialist.

Key words: social education, professional training of social workers, professional activity, system of professional education, methodological approaches.